

“Bonne semaine, quand même!”

Dan S. STOICA

Résumé: L'émotion est considérable dans tous les milieux de l'université et de la culture d'outre-Rhin : le gouvernement du Land de Bade-Wurtemberg aurait passé avec l'ancienne famille grand-ducale de Bade un accord tenu jusqu'à présent secret, mais qui vient d'être révélé au grand jour. En échange du versement de 70 millions d'euros, l'actuel margrave s'engagerait à éteindre définitivement une vieille querelle juridique avec l'Etat. Pour trouver cette somme, le gouvernement, à Stuttgart, ne propose rien de moins que de vendre aux enchères 3 500 manuscrits médiévaux, parmi les 4 200 que possède la bibliothèque du Land, à Karlsruhe." (Jean-Claude Schmitt dans le dernier Monde des Livres, 5 octobre, daté 6 octobre 2006).

(manuscrite; valori de patrimoniu; finațarea culturii)

“Bonne semaine, **quand même!**” O formulă cu „bemol” atrage atenția: nu mai este o simplă formulă, ci propune lecturii o asumare subiectivă a semnificării propriu-zise a elementelor componente. Așadar, urarea „să aveți o săptămână bună!” se transformă în comentariu: „Mai putem avea o săptămână bună în atare condiții? Să încercăm, deși...”.

Să vedem despre ce este vorba în mesajul care se încheie cu formula reluată în titlul nostru.

Este un mesaj cu un conținut pe care l-am putea caracteriza drept „stupefiant”, mai ales dacă ne referim la Germania. Ni se spune (pe lista de discuții a bibliotecarilor francezi, vestita biblio-fr) că guvernul landului Baden-Württemberg avea un acord (secret pînă acum!) cu familia marelui duce de Baden, în baza căruia actualul reprezentant al familiei se angaja să stingă o veche dispută juridică cu Statul contra sumei de 70 de milioane de euro și că guvernul de la Stuttgart propune drept sursă de finanțare nici mai mult nici mai puțin decît vinderea prin licitație publică a 3500 de manuscrite medievale din cele 4200 pe care le deține biblioteca landului din Karlsruhe. În câmpul *subject*, găsim: "Il faut sauver les manuscrits de Karlsruhe".

Dezvăluirea este făcută de Jean-Claude Schmitt, într-un apel publicat de revista *Monde des livres* (6 octombrie 2006), unde accentul este pus pe „emoția considerabilă din toate mediile universitare și culturale de dincolo de Rhin”. Subiectul, reluat pe lista bibliotecarilor francezi, pe 7 octombrie, sub semnătura lui Thomas Jouneau, este apoi comentat în mai multe rînduri și în mai multe forme. Emoția francezilor este cu atît mai mare cu cît lor le este greu să uite momente similare cum ar fi vînzarea manuscriselor și a bibliotecii lui André Breton sau ceea ce s-a întîmplat cu manuscritele lui Stendhal (reluăm finalul unui mesaj: „C'est un scandale. C'est ce qui a failli arriver aux manuscrits de Stendhal que possédait Pierre Bérès. Lancez une pétition.” Jacqueline Sudaka-Bénazéraf).

Se încearcă chiar înțelegerea rațională a situației: unii se întreabă dacă n-o fi cumva un semn al timpului și apare întrebarea retorică dacă o astfel de idee ar fi fost măcar de conceput cu 20 de ani în urmă. Se semnaleză implicarea IFLA și susținerea pe care

Asociația Bibliotecarilor Francezi o oferă poziției exprimate de organismul internațional. Apare și o poziție contra... revoltei generale: cineva – care se prezintă drept bibliotecar – se pronunță împotriva poziției IFLA și a susținerii de care aceasta se bucură din partea ABF, pe motiv că autoritățile germane aveau de făcut o alegere între colecția de manuscrise și castelul care se dărîmă dacă nu se iau imediat măsuri. Bibliotecarul nostru susține că, dacă acea colecție (despre care se știe că este rar consultată!) a fost digitizată, devine de ordinul evidenței faptul că trebuie privilegiat castelul. Ceea ce pare să-l înspăimînte pe autorul acestei luări de poziție este pericolul de a vedea aplicată soluția franțuzească așa-zis temporară: îndatorarea, îndatorarea, îndatorarea. Iată cum sună, în original, această susținere:

Je me permets de m'élever, en tant que bibliothécaire, contre cette position de l'ABF.

Il est certes toujours difficile de vendre un trésor du patrimoine.

Mais je comprends l'attitude des autorités allemandes, qui proposent cette vente. Il s'agit de faire un choix. Si cette collection est numérisée, et qu'un choix est à faire entre le château et les manuscrits, qui ne sont que rarement consultés, il me paraît évident que le château doit être privilégié.

Cette position est sage, mais peut paraître étonnante dans un État comme la France, qui adopte très souvent LA solution (temporaire) : l'endettement, l'endettement, l'endettement.

O poziție politizată transpare din mesajul altui participant la dezbateră, care găsește aici un alt semn al timpului nostru: oamenii politici văd totul prin prisma „pierderi vs. profit” și sînt gata să admită lectura de divertisment, dar cultura, pentru ei, este fie timp pierdut și bani pierduți, fie riscul de a avea cetățeni cu simț critic.

În fine, Thomas Jouneau revine cu o veste ceva mai bună: „lucrurile par să se calmeze sau, măcar, ce era mai rău a fost evitat”. Luînd drept sprijin mesaje de pe alte liste (de exemplu, cel al lui Michèle C. Ferrari, din Erlagen, pe lista „biblio-pat”) sau articole (<http://www1.karlsruhe.de/Aktuell/Stadtzeitung06/sz4101.htm?backUrl=http://ww>), el face cunoscut „răul cel mai mic” la care s-a recurs ca soluție: manuscrisele se vor vinde, dar nu în afara Germaniei și asta, după spusele ministrului de stat pentru cultură de la Berlin, Berndt Neumann. Lucrul nu prea pare realizabil, întrucît e puțin probabil să apară un cumpărător german care să ofere cele 70 de milioane pe care DI Oettinger le-ar folosi pentru evitarea prăbușirii reședinței casei de Baden. Chemarea "Il faut sauver les manuscrits de Karlsruhe", din mesajul anterior al lui T. Jouneau, este reluată prin promisiunea de a rămîne vigilenți cu privire la acțiunile guvernanților regionali de la Stuttgart, promisiune făcută de M. C. Ferrari, se pare, în numele unui întreg grup din Erlagen.

Germania reține atenția prin felul ei de a fi ... indestructibilă și anume prin felul solid în care-și așează tradițiile și prin îndîrjirea cu care și le trece de-a lungul timpului. De aceea pare cu atît mai halucinantă povestea manuscriselor de la Karlsruhe. Landul Baden-Württemberg nu părea atît de sărac încît să ajungă să opteze între salvarea unui castel și salvarea unei colecții de manuscrise. Problema nu e aici, însă, ci în ceea ce ar fi generalizarea metodelor pentru ieșirea din impas sub forma „ori, ori”. „Cultura costă”, spunea cîndva Andrei Pleșu. Or, cînd ceva costă, intervin calculele și calculele nu pot să nu aibă ceva meschin în ele. Se împacă oare ideea măreață a păstrării tradiției culturale cu ideea meschină a calculelor care-ți spun la ce să renunți pentru a păstra ceva? Nu prea... Și-atunci, cui îi vine rîndul? Și unde?

Mai putem spera să avem o săptămînă bună, după astfel de vești?! Vom încerca, *quand même...*